

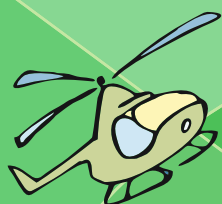
АВАЗЛАР ҺӘМ СҮЗЛӘР

Инна
КОРОЛЁВА

ДӨНЬЯСЫНА БЕРЕНЧЕ АДЫМНАР

1 НЧЕ ЭШ
ДӘФТӘРЕ

ТЫҢЛАРГА ҺӘМ
СӨЙЛӨРГӘ
ӨЙРӘНӘМ

Авазлар һәм сүзләр дөньясына беренче адымнар

Авазлар һәм сүзләр дөньясына беренче адымнар

Кохлеар имплант куллануның башлангыч этабында баланың
ишетү һәм сөйләмен үстерү буенча
эш дәфтәре.

(Королева И. Тыңларга һәм сөйләргә өйрәнәм.
Методик кулланма. 1нче өлеш)

Качина Аннаның татар теленә адаптациясе

Санкт-Петербург

2016

Первые шаги в мир звучков и слов

Рабочая тетрадь
по развитию слуха и речи у ребенка
на начальном этапе использования кохлеарного импланта
(Королева И.В. Учусь слушать и говорить.
Методический комплект. Ч.1)

адаптация на татарский язык Качиной Анны

Санкт-Петербург

2016

ЭЧТЭЛЕК

1. Дәфтәрнең әһәмияте _____ 6
2. Татарча алфавит _____ 12
3. Авазларны кабул итүне тасвирлау өчен баланын пассив и актив сузлеген формалаштыру материалы _____ 13
4. Кохлеар имплантлы бала кабул иткән авазлар ешлыгы диапазонын тикшерү өчен материал _____ 14
5. Балада авазларны тавыш югарылыгы буенча таний һәм аера белүнең башлангыч күнекмәләрен формалаштыру өчен материал _____ 15
6. Балада авазларны яңгыраш озынлыгы буенча аера белүнең башлангыч күнекмәсен формалаштыру өчен материал _____ 17
7. Баланың сөйләм авазларын түбән – урта - югары ешлык диапазонында аера һәм таний белүен билгеләү өчен материал _____ 18
8. Балада сөйләмдә булмаган авазларны тану һәм аеру өчен, шушы авазларны тасвирлау өчен актив һәм пассив сүзлек формалаштыру өчен материал _____ 19
9. Балада сүзнең ижек структурасын аера белү һәм еш кулланыла торган сүзләргә (бер, һәм өч ижекле сүзләр) таний белүнең башлангыч күнекмәләрен формалаштыру өчен материал _____ 20
10. Балада сүзнең ижек структурасын аера белү һәм еш кулланыла торган сүзләргә (бер, ике, өч ижекле сүзләр) таний белүнең башлангыч күнекмәләрен формалаштыру өчен материал _____ 25
11. Балада жөмләләргә яңгыраш озынлыгы буенча аера белүнең башлангыч күнекмәсен формалаштыру өчен материал _____ 32
12. Балада фонемаларны яңгыраш озынлыгы буенча аера белүнең башлангыч күнекмәсен формалаштыру өчен материал _____ 37
13. Баланың еш кулланыла торган сорауларны таний белү һәм аларга җавап бирә белүен, үтенеч белән мөрәҗәгать итә белүен үстерү өчен материал _____ 40

СОДЕРЖАНИЕ

1. Назначение тетради _____	6
2. Татарский алфавит _____	12
3. Материал для формирования у ребенка пассивного и активного словаря для описания восприятия звуков _____	13
4. Материал для проверки частотного диапазона звуков, воспринимаемых ребенком с кохлеарным имплантом _____	14
5. Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения и узнавания звуков по громкости _____	15
6. Материал для формирования у ребёнка начальных навыков различения звуков по длительности звучания _____	17
7. Материал для оценки умения ребенка различать и узнавать звуки речи низко-, средне- и высокочастотного диапазона _____	18
8. Материал для формирования у ребёнка начальных навыков различения и узнавания неречевых звуков, пассивного и активного словаря для описания этих звуков _____	19
9. Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения слоговой структуры слов и узнавания часто используемых слов (одно- и трехсложные слова) _____	20
10. Материал для формирования у ребенка начальных навыков различения слоговой структуры слов и узнавания часто используемых слов (одно-, двух- и трёхсложные слова) _____	25
11. Материал для развития у ребенка начальных навыков различения и узнавания предложений по длительности звучания _____	32
12. Материал для развития у ребенка начальных навыков различения и узнавания фонем _____	37
13. Материал для развития умения ребенка узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой _____	41

ДӘФТӘРНЕҢ ӘҖӘМИЯТЕ

Бу дәфтәр профессор Королева И.В.ның “Тыңларга һәм сөйләргә өйрәнәм”¹ материаллар комплекты өлешләреннән берсе булып санала. Бу дәфтәр баланы кохлеар имплант куелганнан соң реабилитацияләү өчен татар теленә жайлаштырылган. Комплект балалар өчен төрле иллюстрацияләр һәм сөйләм материалларыннан торган 10 өлешне үз эченә алган өч эш дәфтәреннән тора.

1. 1нче дәфтәр «Авазлар һәм сүзләр дөньясына беренче адымнар». Кохлеар имплантлы баланың тирә-як авазларын һәм сүзнең ижек структурасын кабул итүен үстерү өчен иллюстрацияле сөйләм материалы.

2. 2нче дәфтәр «Тыңлыйм һәм жөмлэләр белән әйтәм». Жөмлә һәм текстларны ишетеп кабул итүне, сөйләмне аңлауны һәм бәйләнешле сөйләмне үстерү өчен иллюстрацияле сөйләм материалы.

3. 3нче дәфтәр «Хәрефләр һәм авазлар». Фонематик ишетүне һәм сөйләмне просодик тасвирлауны кабул итүне үстерү өчен иллюстрацияле сөйләм материалы.

4. Кохлеар имплант куелган балаларның “Ишетү” методы нигезендә ишетү сөйләмне кабул итүләрен һәм телдән сөйләүләрен үстерү өчен методик рекомендацияләр.

Бу кулланмада кохлеар имплантлы баланы башлангыч этапта реабилитацияләү өчен татар теленә тәржемә ителгән һәм жайлаштырылган “Авазлар һәм сүзләр дөньясына беренче адымнар” дигән беренче дәфтәрдән 1 нче өлеш тәкъдим ителә. Дәфтәрдәге иллюстрацияле материаллар белән бирелгән күнегүләр һәм коррекцион үстерүче шөгыльләр методикасының

---

¹ Королева И.В. Учусь слушать и говорить. Учебно-методический комплект пособий по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода (с комплектом 3 тетрадей). СПб.: КАРО, 2014.

тулырак тасвирламасы “Кохлеар имплант куелган балаларның “ишетү” методы нигезендә ишетү сөйләмне кабул итүләрен һәм телдән сөйләүләрен үстерү өчен методик рекомендацияләр” рус телле басмасында бирелгән.

Бу өлешнең материалы һәм биремнәре кохлеар имплантлы баланың ишетеп кабул итүенең түбәндәге башлангыч күнекмәләрен үстерү өчен бирелә:

- Сөйләмдә булган һәм булмаган (көнкүреш һ.б.) тавышларны таний һәм аера белү;
- Тавыш сигналларыннан төп акустик билгеләрне (тавыш югарылыгы, озынлыгы һ.б.) аеру һәм бу билгеләрдән аваз сигналларын аеру;
- Ишетү ярдәмендә тавыш белән һәм тавышка контроль белән идарә итү;
- Сүзнең ижек структурасын, жөмләнең озынлыгын аеру;
- Еш кулланыла торган сүз һәм жөмләләрне аеру;
- Баланың хәтерендә көнкүрештәге тавышларның, сүз, фонемаларның аерым бер үрнәкләрен туплау. Һ.б.

Моннан тыш, балада авазларны һәм ишетү тойгыларын тасвирлау өчен һәм бала тарафыннан кабул ителгән авазларның ешлык һәм динамик диапазонын билгеләү өчен башлангыч пассив һәм актив сүзлек формалаштыру материалы бирелә. Әлеге өлештә бирелгән материал белән эш вакытында берничә күнегү төре кулланыла:

- 1) ачыклау — «Тавыш бармы, юкмы?»; тавышның кайчан башлануын һәм бетүен билгеләү;
- 2) парлы чагыштыру вакытында авазларның аерым сыйфатламасын (акрын—югары, бер—өч яңгырашлы, кыска—озын) аеру;
- 3) сөйләмдә булмаган авазлар, сүз, жөмлә, фонемаларны парлы чагыштыру барышында аеру һәм яшерен сайлау вакытында өч һәм аннан артыграк сөйләмдә булмаган авазларны, сүз, жөмлә, фонемаларны танып белү;
- 4) авазларның аерым сыйфатламасын ишетеп әйтү .

Кохлеар имплантлы баланың “ишетү” алымы аша ишетү сәләтен үстерү бер үк вакытта тел системасы һәм әйтү күнекмәләрен параллель үстерүне күздә тотат. Шуңа күрә күнегүләр үткәргән вакытта өлкән кеше балада күнегүдә бирелгән сүзләргә укырга кызыксыну уятырга һәм үзе үк мәгънәсен аңлатып бирергә тиеш.

НАЗНАЧЕНИЕ ТЕТРАДИ

Настоящая тетрадь является адаптацией на татарский язык одного из разделов комплекта материалов для слухоречевой реабилитации детей после кохлеарной имплантации профессора Королевой И.В. «Учусь слушать и говорить»². Русскоязычный комплект состоит из 3 рабочих тетрадей для ребенка, включающих 10 частей с разнообразным речевым материалом и иллюстрациями, а также методических рекомендаций по их использованию.

- 1. Тетрадь 1 «Первые шаги в мир звуков и слов».** Речевой материал с иллюстрациями для развития восприятия окружающих звуков и слоговой структуры слов у ребенка с кохлеарным имплантом
- 2. Тетрадь 2 «Слушаю и говорю предложениями».** Речевой материал с иллюстрациями для развития восприятия предложений и текстов на слух, понимания речи, и связной речи.
- 3. Тетрадь 3 «Буквы и звуки».** Речевой материал с иллюстрациями для развития фонематического слуха и восприятия/воспроизведения просодических характеристик речи
- 4. Методические рекомендации по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода.**

В данном пособии представлена переведенная и адаптированная на татарский язык первая часть тетради №1 «Первые шаги в мир звуков и слов», предназначенная для начального этапа реабилитации ребенка после кохлеарной имплантации. Подробное описание методики коррекционно-развивающих занятий и упражнений с иллюстративным материалом тетради представлено в русскоязычном издании «Методические рекомендации по развитию

---

² Королева И.В. Учусь слушать и говорить. Учебно-методический комплект пособий по развитию слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода (с комплектом 3 тетрадей). СПб.: КАРО, 2014.

слухоречевого восприятия и устной речи у детей после кохлеарной имплантации на основе «слухового» метода».

Материал и задания пособия предназначены для развития у ребёнка с кохлеарным имплантом (КИ) следующих начальных навыков слухового восприятия

- обнаружение и узнавание речевых и неречевых (бытовых и других) звуков;
- выделение в звуковых сигналах основных акустических признаков (громкость, длительность и др.) и различение звуковых сигналов по этим признакам;
- управление голосом и контроль голоса с помощью слуха;
- различение слоговой структуры слов, длины предложений;
- узнавание часто используемых слов и предложений;
- различение основных гласных в слогах;
- накопление слуховых образов отдельных бытовых звуков, слов, фонем в памяти ребёнка и др.

Кроме того, здесь содержится материал для формирования у ребенка начального пассивного и активного словаря для описания звуков и слуховых ощущений, оценки частотного и динамического диапазона звуков, воспринимаемых ребёнком. В работе с материалом пособия используется несколько основных типов упражнений:

- 1) обнаружение — «Есть звук, или нет звука?»; определение, когда звук начинается и когда он заканчивается;
- 2) различение отдельных характеристик звуков (тихий—громкий, одно—три звучания, короткий—длинный) при парном сравнении;

- 3) различение при парном сравнении неречевых звуков, слов, предложений, фонем и узнавание при закрытом выборе из трёх и более неречевых звуков, слов, предложений, фонем;
- 4) воспроизведение отдельных характеристик звуков на слух.

Развитие умения слышать у ребёнка с КИ по «слуховому» методу включает параллельное развитие языковой системы и произносительных навыков, поэтому при выполнении упражнений взрослый побуждает ребёнка читать (произносить) слова, используемые в задании, объясняет их значение.

ТАТАРЧА АЛФАВИТ

(Татарский алфавит)

Аа Әә Бб Вв Гг Дд Ее

Ёё Жж Җҗ Зз Ии Йй Кк

Лл Мм Нн Ңң Оо Өө

Пп Рр Сс Тт Уу Үү Фф

Хх Һһ Цц Чч Шш Щщ

Ъъ Ыы Ьь Ээ Юю Яя

Балада авазларны кабул итүнең башлангыч күнекмэләрен формалаштыру өчен материал

(Материал для формирования начальных навыков восприятия звуков)

Авазларны кабул итүне тасвирлау өчен актив һәм пассив сүзлек формалаштыру өчен материал

(Материал для формирования пассивного и активного словаря для описания восприятия звуков)

Лист 1

Ишетәм. (Слышу)

Ишетмим. (Не слышу)

Әйе, ишетәм. (Да, слышу)

Юк, ишетмим. (Нет, не слышу)

Мин аваз ишетәм. (Я слышу звук)

Мин аваз ишетмим. (Я не слышу звук)

кычкырып

яхшы

акрын

(громко)

(хорошо)

(тихо)

бертөрлө

төрлө

(одинаковые)

(разные)

охшаш

охшамаган

(похожие)

(непохожие)

кыска

озын

(короткий)

(длинный)

✓ Эти-эниләр һәм педагоглар өчен.

Зинһарь өчен, сүзләр һәм жөмлэләрне бала белән бергә укыгыз һәм бу сүз, жөмлэләрнең мәгънәсен бергә ачыклагыз. Бала әлегә сүзләрне түбәндәге күнегүләрне эшләгән вакытта әйтергә тиеш

✓ Родителям и педагогу.

Пожалуйста, прочитайте слова, предложения вместе с ребенком, обсудите, что они значат. Ребёнок должен говорить эти слова при выполнении последующих упражнений.

**Кохлеар имплантлы бала тарафыннан кабул ителгән авазларның ешлык
һәм динамик диапазонын тикшерү өчен материал**

(Материал для проверки частотного и динамического диапазона звуков, воспринимаемых
ребенком с кохлеарным имплантом)

Лист 2

ПА   ПА – ПА – ПА

Ш   Ш – Ш – Ш

С   С – С – С

✓ Бирем.

1.Тыңла һәм сана, ничә аваз бар.

2.Тыңла һәм әйт, аваз бармы, юкмы.

✓ Задание.

1. Послушай и повтори звуки, послушай и сосчитай сколько было звуков.

2.Послушай и скажи, был звук или нет.

**Авазларны тавыш югарылыгы буенча таний һәм аера белүнең
башлангыч күнекмәләрен формалаштыру өчен материал**

(Материал для формирования начальных навыков различения и узнавания звуков по громкости)

Лист 3

А Ш С (кычкырып) (громко)

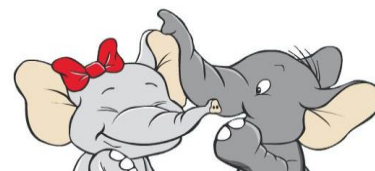
А Ш С (яхшы) (хорошо)

А Ш С (акрын) (тихо)

А (пышылдап) (шёпот)

✓ Бирем.

1.Күрсәт (әйт), мин ничек әйттем – кычкырып, яхшы, акрын, пышылдап.

2.Күрсәт, мин нинди аваз әйттем.

3.Авазны кычкырып, гадәти тавыш белән, акрын, пышылдап әйт.

✓ Задания:

1. Покажи (скажи), как я сказала - громко, хорошо, тихо, шепотом;

2. Покажи, какой ты звук услышал;

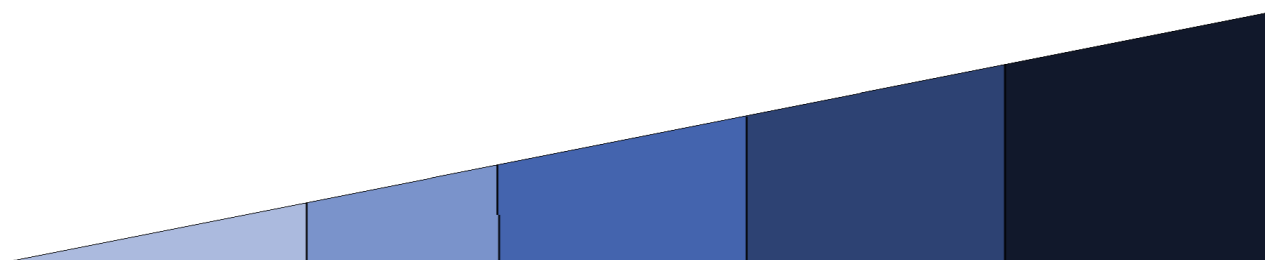
3. Произнеси звук громко, обычным голосом, тихо, шепотом.

Авазларны тавыш югарылыгы буенча таний һәм аера белүнең башлангыч күнекмәләрен формалаштыру өчен материал

(Материал для формирования начальных навыков различения и узнавания звуков по
громкости)

Лист 4

Бик акрын

(очень тихо)

Акрын

(тихо)

Яхшы

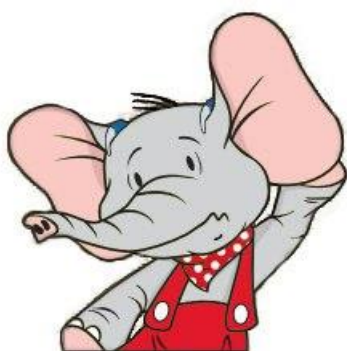
(хорошо)

Югары тавыш белән

(громко)

Бик югары тавыш белән

(очень громко)

✓ Бирем.

Күрсәт, нинди аваз ишеттең.

✓ Задание:

Покажи, какой звук ты слышал.

Балада авазларны яңгыраш озынлыгы буенча аера белүнең башлангыч күнекмәсен формалаштыру өчен материал

(Материал для формирования начальных навыков различения звуков по длительности звучания)

Лист 5

А _____ **озы́н авáз** (длинный звук)

А _____ **кыска́ авáз** (короткий звук)

У _____ **озы́н авáз** (длинный звук)

У _____ **кыска́ авáз** (короткий звук)

Ш _____ **озы́н авáз** (длинный звук)

Ш _____ **кыска́ авáз** (короткий звук)

С _____ **озы́н авáз** (длинный звук)

С _____ **кыска́ авáз** (короткий звук)

✓ Бирем

1. Күрсәт (әйт), нинди аваз ишеттең.

2. Авазны әйт.

✓ Задания.

1. Покази (назови), какой звук ты слышал.

2. Произнеси звук.

**Баланың түбән, урта, югары ешлык диапазонын таний һәм аера белүен
билгеләү өчен материал**

(Материал для оценки умения различать и узнавать звуки речи низко-, средне- и высокочастотного диапазона)

Лист 6

А   У   Ш

А   У   С

А   И   У   Ш   С

М   Н   У   А   И

Ш   С   Ц

✓   Бирем.

1. Күрсәт, нинди аваз ишеттең.

2. Авазны кабатла. 3. Укы.

✓   Задание.

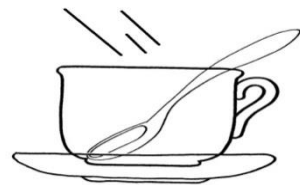
1. Покажи, какой звук ты слышал. 2. Повтори звук 3. Прочитай.

**Балада сөйлөмдө булмаган авазларны таний һәм аера белү өчен
башлангыч күнекмэлэр, бу авазларны тасвирлау өчен актив һәм пассив
сүзлек формалаштыру өчен материал**

(Материал для формирования начальных навыков различения и узнавания неречевых звуков, пассивного и активного словаря для их описания).

Калáк шылтырýй. Шылтырáу.

(Ложка звенит.Звяканье).

Кәгáзь кыштырдýй. Кыштырдáу.

(Бумага шуршит. Шуршание).

**Сез йөткерэ́сез. Әни́ йөткерэ́.
Йөткеру́.**

(Вы кашляете. Мама кашляет. Кашель).

Сез сөйлíсез. Әни́ сөйлí. Сөйлэм.

(Вы говорите. Мама говорит. Речь).

**Сез шакýйсыз. Әни́ шакýй.
Шакылдáу.**

(Вы стучите. Мама стучит. Стук).

Балада еш кулланыла торган сүзләрдә ижек структурасын аеау һәм таний белүнең башлангыч күнекмәләрен формалаштыру өчен материал

(Материал для формирования начальных навыков различения слоговой структуры слов и
узнавания часто используемых слов)

Бер ижекле һәм өч ижекле сүзләр (односложные и трехсложные слова)   Таблица 1

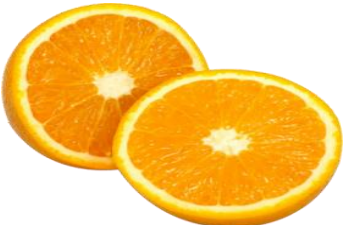
№	Бер ижекле сүзләр (слова из 1 слога) —	Өч ижекле сүзләр (слова из 3 слогов) — — —
1.	ӨЙ (дом)	ТӘЛИНКӘ (тарелка)
2.	ЭТ (собака)	ЙОКЛАРГА (спать)
3.	АТ (лошадь)	БӘРӘҢГЕ (картофель)
4.	ТУП (мяч)	ӘФЛИСҮН (апельсин)
5.	КҮЗ (глаз)	АШАРГА (кушать)
6.	ЧӘЙ (чай)	ДӘРЕСЛӘК (учебник)
7.	КЫЗ (девочка)	АЯКЛАР (ноги)
8.	ЧӘЧ (волосы)	БАЛАЛАР (дети)
9.	КАШ (бровь)	УКЫРГА (читать)
10.	КОШ (птица)	СӨЙЛӘРГӘ (говорить)
11.	СӨТ (молоко)	КӘБЕСТӘ (капуста)
12.	СУ (вода)	ТЕШЛӘРӘ (зубы)
13.	БАШ (голова)	САТУЧЫ (продавец)
14.	КУЛ (рука)	УЙНАРГА (играть)
15.	ЮЛ (дорога)	ЧӘНЕЧКӘ (вилка)
16.	МАЙ (масло)	ТӘРӘЗӘ (окно)
17.		

Бирем. Тыңла һәм сүздә ничә ижек барлыгын сана. Күрсәт /укы/ әйт, нинди сүз(сүзләр) ишеттең. Зинһарь өчен, таблицаны бала белән бергә тутырып бетереgez.

(Задания. Послушай и сосчитай число слогов в слове. Покажи/прочитай/назови, какое слово ты услышал. Пожалуйста, дополните эту таблицу вместе с ребенком).

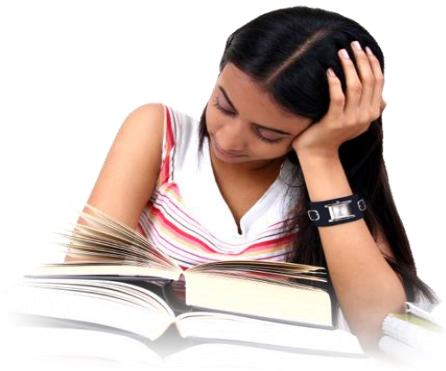
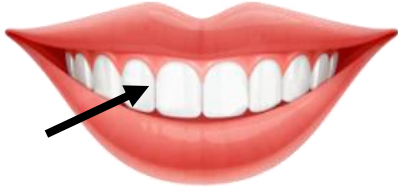
1нче таблицага картиналы материал. (Картинный материал к таблице 1).

Бер ижекле һәм өч ижекле сүзләр (Односложные и трёхсложные слова)

№	Бер ижекле сүзләр (Слова из 1 слога) —	Өч ижекле сүзләр (Слова из 3 слогов) — — —
1.	Өй (дом)	Тәлинкә (тарелка)
2.	Эт (собака)	Йокларга (спать)
3.	Ат (лошадь)	Бәрәңгә (картофель)
4.	Түп (мяч)	Әфлисун (апельсин)

5.	Күз (глаз)	Ашарга (кушать)
6.	Чэй (чай)	Дәреслэк (учебник)
7.	Кыз (девочка)	Аяклар (ноги)
8.	Чәч (волосы)	Балалар (дети)

9.	Каш (бровь)	Укыргá (читать)
10.	Кош (птица)	Сөйлэргá (говорить)
11.	Сөт (молоко)	Кәбестá (капуста)
12.	Су (вода)	Тешлэрé (зубы)

13.	Баш (голова)	Сатучы (продавец)
14.	Кул (рука)	Уйнаргá (играть)
15.	Юл (дорога)	Чәнечкé (вилка)
16.	Май (масло)	Тэрэзé (окно)

Бер, ике, өч ижеккел сүзләр

(Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижеккел сүзләр (слова из 1 слога) ____	Ике ижеккел сүзләр (слова из 2 слогов) ____	Өч ижеккел сүзләр (слова из 3 слогов) ____
1.	ӨЙ (дом)	БАШМАК (тапки)	ТӘЛИНКӘ (тарелка)
2.	ЭТ (собака)	БОТКА (каша)	ЙОКЛАРГА (спать)
3.	АТ (лошадь)	ЯҢҖЫР (дождь)	БӘРӘҢГЕ (картофель)
4.	ТУП (мяч)	ӨСТӘЛ (стол)	ӘФЛИСУН (апельсин)
5.	КҮЗ (глаз)	СУГАН (лук)	АШАРГА (кушать)
6.	ЧӘЙ (чай)	АКРЫН (тихо)	ДӘРЕСЛӘК (учебник)
7.	КЫЗ (девочка)	УЙЛА (думай)	АЯКЛАР (ноги)
8.	ЧӘЧ (волосы)	ЧӘЧӘК (цветок)	БАЛАЛАР (дети)
9.	КАШ (бровь)	ТЫҢЛА (слушай)	УКЫРГА (читать)
10.	КОШ (птица)	КЫСКА (короткий)	СӨЙЛӘРГӘ (говорить)
11.	СӨТ (молоко)	ЯШЕЛ (зелёный)	КӘБЕСТӘ (капуста)
12.	СУ (вода)	ОЗЫН (длинный)	ТЕШЛӘРӘ (зубы)
13.	БАШ (голова)	КАЛАК (ложка)	САТУЧЫ (продавец)
14.	КУЛ (рука)	КАРА (смотри)	УЙНАРГА (играть)
15.	ЮЛ (дорога)	УРМАН (лес)	ЧӘНЕЧКӘ (вилка)
16.	МАЙ (масло)	ПЕСИ (кот)	ТӘРӘЗӘ (окно)
17.			
18.			

✓ Бирем.

Тыңла һәм сүздә ничә ижек барлыгын сана.

Күрсәт /уку/ әйт, нинди сүз(сүзләр) ишеттең.

Зинһарь өчен, таблицаны бала белән бергә тутырып бетерегез.

✓ Задания.

Послушай и сосчитай число слогов в слове.

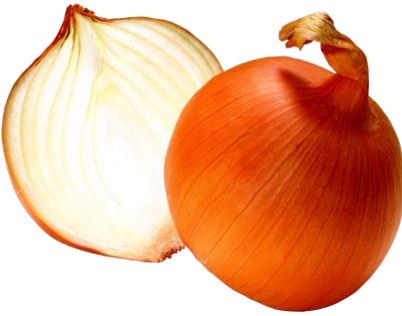
Покажи/прочитай/назови, какое слово ты услышал.

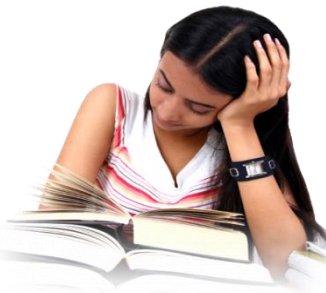
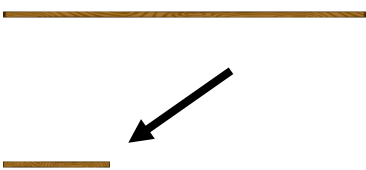
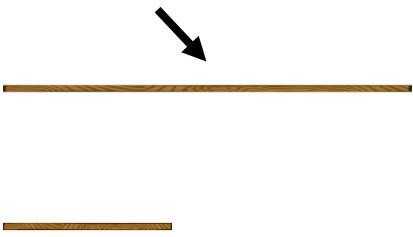
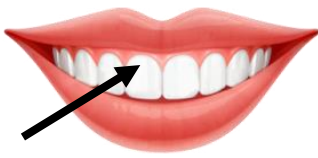
Пожалуйста, дополните эту таблицу вместе с ребенком.

2нче таблицага картиналы материал. (Картинный материал к таблице 2)

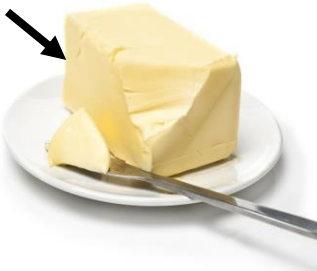
Бер, ике һәм өч ижекле сүزلәр. (Одно-, двух- и трёхсложные слова).

№	Бер ижекле сүзләр (Слова из 1 слога) —	Ике ижекле сүзләр (Слова из 2 слогов) — —	Өч ижекле сүзләр (Слова из 3 слогов) — — —
1.	 Өй (дом)	 Башма́к (тапки)	 Тәлинкә́ (тарелка)
2.	 Эт (собака)	 Ботка́ (каша)	 Йокларга́ (спать)
3.	 Ат (лошадь)	 Янгы́р (дождь)	 Бәрәңгё́ (картофель)
4.	 Түп (мяч)	 Өстә́л (стол)	 Әфлисۇ́н (апельсин)

5.			
	Күз (глаз)	Сугán (лук)	Ашаргá (кушать)
6.			
	Чэй (чай)	Акрын (тихо)	Дәреслэк (учебник)
7.			
	Кыз (девочка)	Уйла (думай)	Аяклáр (ноги)
8.			
	Чэч (волосы)	Чэчэк (цветок)	Балалáр (дети)

9.			
	Каш (бровь)	Тыңла́ (слушай)	Укыргá (читать)
10.			
	Кош (птица)	Кыска́ (короткий)	Сөйлəргá (говорить)
11.			
	Сөт (молоко)	Яшéл (зелёный)	Кəбестá (капуста)
12.			
	Су (вода)	Озы́н (длинный)	Тешлəрэ́ (зубы)

13.	Баш (голова)	Калáк (ложка)	Сатучы́ (продавец)
14.	Кул (рука)	Карá (смотри)	Уйнаргá (играть)
15.	Юл (дорога)	Урмáн (лес)	Чәнечкé (вилка)
16.	Май (масло)	Песй́ (кошка)	Тэрэзé (окно)

Бер, ике һәм өч ижекле сүзләр (Одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижекле сүзләр (слова из 1 слога) —	Ике ижекле сүзләр (слова из 2 слогов) — —	Өч ижекле сүзләр (слова из 3 слогов) — — —
1	МИН (я)	АВЫ́З (рот)	ДӨНЬЯЃА (свет)
2	ЮК (нет)	РӘХМӘ́Т (спасибо)	КАРАҢГЫ́ (темно)
3	БИТ (лицо)	ПЫЧРА́К (грязный)	КАРАВА́Т (кровать)
4	САФ (чистый)	МАЛА́Й (мальчик)	УРЫНДЫ́К (стул)
5	СИН (ты)	БАБА́Й (дедушка)	ЙӨТКЕРУ́ (кашель)
6	КЫШ (зима)	РИЗЫ́К (еда)	ШАКЫЛДА́У (стук)
7	ЖӘЙ (лето)	ПЫЧА́К (нож)	УЕНЧЫ́К (игрушка)
8	ТОЗ (соль)	БӘДРӘ́Ф (туалет)	ЯРА́МЫЙ (нельзя)
9	ИТ (мясо)	УРА́М (улица)	АВЫЗЫ́ (рот)
10	СУМ (рубль)	АКБУ́Р (мел)	ЙОМЫРКА́ (яйцо)
11	КӨН (день)	АКЧА́ (деньги)	КОЕНА́ (купаться)
12	АК (белый)	КИБЕ́Т (магазин)	УТЫРА́ (сидит)
13	КАР (снег)	БУЛА́ (можно)	ПЕШЕКЧЕ́ (повар)
14	АШ (суп)	КИШЕ́Р (морковь)	КЕЧКЕНӨ́ (маленький)
15	КӨЗ (очень)	МОНДА́ (тут)	АКЫЛЛЫ́ (умный)
16	БИР (дай)	ЕЛГА́ (река)	БӘХЕТЛЕ́ (счастливый)
17			
18			

✓ Бирем.

1. Тыңла һәм сүздә ижекләр санын сана.
2. Күрсәт /ука/ эй, нинди сүз ишеттең.
3. Зинһарь өчен, бу таблицаны тутырыгыз.

✓ Задание.

1. Послушай и сосчитай число слогов в слове.
2. Покажи/ прочитай/назови, какое слово ты слышал.
3. Пожалуйста, дополните эту таблицу с ребенком.

Бер, ике һәм өч ижекле сүзләр (одно-, двух- и трёхсложные слова)

№	Бер ижекле сүзләр (Слова из 1 слога) —	Ике ижекле сүзләр (Слова из 2 слогов) — —	Өч ижекле сүзләр (Слова из 3 слогов) — — —
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			

- ✓ Эти-иниләргә һәм педагогларга. Зинһарь өчен, бу таблицаны бала белән бергә тутырыгыз. Балага өйдә яки шөгыль вакытында еш кулланыла торган, яисә ул үзе сезнең белән аралашканда куллана торган жөмлэләрне сайларга тырышыгыз. Әгәр бала җавап бирмәсә, бу ситуациягә кагылышлы жөмлэләр кертелә.
- ✓ Родителям и педагогу. Пожалуйста, заполните эту таблицу вместе с ребёнком. Постарайтесь, чтобы это были слова, которые вы часто говорите ребёнку дома или на занятии, или те, которые он использует, когда общается с вами. Если ребёнок не говорит, то включаются слова, которые ребёнок должен сказать в этих ситуациях.

**Балада жөмлөлөрне яңгыраш дэвамлылыгы буенча таний һәм аера белүнең башлангыч күнекмәләрен үстерү
өчен материал (табл.5-9)**

(Материал для развития начальных навыков различения и узнавания предложений по длительности звучания (табл.5-9))

Еш очрый торган жөмлөләр. (Часто встречающиеся предложения).

Таблица 5

№	Озын жөмлөләр (Длинное предложение)	Кыска жөмлөләр (Короткое предложение)
1.	Кыз китап укый. (Девочка читает книгу).	Сәләм! (Привет).
2.	Әнинен кофтасы матур. (У мамы красивая кофта).	Әйт. (Говори).
3.	Әти өйгә машинада кайтачак. (Папа придет домой на машине).	Тыңла. (Послушай).
4.	Әби телефоннан сөйләшә. (Бабушка говорит по телефону).	Минә көт. (Подожди меня).
5.	Малайлар туп уйныйлар. (Мальчики играют в мяч).	Кулыңны ю. (Помой руки).
6.	Өстәлдә калак һәм чәнечкеләр ята. (На столе лежат вилки и ложки).	Чашканы алып куй. (Убери чашки).
7.	Укытучы дәфтәрдә яза. (Учительница пишет в тетради).	Ипи ал. (Возьми хлеб).
8.	Балалар телевизор карыйлар. (Ребята смотрят телевизор).	Рәхмәт. (Спасибо).
9.	Син әйбәт шөгыльләндең. (Ты хорошо занимался).	Мин ишетәм. (Я слышу).
10.	Мин әни белән йөрергә чыгам. (Я пойду гулять с мамой).	Бир миңа. (Дай мне).

1. Бирем. Тыңла һәм әйт нинди жөмлә ишеттең. Укы.

✓ Задание. Послушай и скажи, какое предложение ты услышал. Прочитай.

Еш очрый торган жөмлэлэр (Часто встречающиеся предложения)

Озын жөмлэлэр (Длинное предложение)	Кыска жөмлэлэр (Короткое предложение)
Әбй китап укый. (Бабушка читает книгу).	Кыз утыра. (Девочка сидит).
Кыз печенье белән чәй эчә. (Девочка пьёт чай с печеньем).	Әбй йоклый. (Бабушка спит).
Малай дәфтәргә язә. (Мальчик пишет в тетради).	Бабай бара. (Дедушка идёт).

Еш очрый торган жөмлөлөр (Часто встречающиеся предложения)

№	Озын жөмлөлөр (Длинное предложение)	Кыска жөмлөлөр (Короткое предложение)
1.	Кыз урындыкта утыра. (Девочка сидит на стуле).	Абий йоклый. (Дедушка спит).
2.	Эби аш ашый. (Бабушка кушает суп).	Апа бара. (Тётя идет).
3.	Кыз өй һәм агач рәсәм ясый. (Девочка рисует дом и дерево).	Малай рәсәм ясый. (Мальчик рисует).
4.	Бабай калын китап укый. (Дедушка читает толстую книгу).	Эни укый. (Мама читает).
5.	Эби кул юа. (Бабушка моет руки).	Апа эчә. (Тётя пьет).
6.	Кыз телефоннан сөйләшә. (Девочка говорит по телефону).	Эни әйтә. (Мама говорит).
7.	Бабай телевизор карый. (Дедушка смотрит телевизор).	Малай басып торә. (Мальчик стоит).
8.	Эби котлетлар әзерли. (Бабушка готовит котлеты).	Апа язә. (Тётя пишет).
9.	Балалар туп уйныйлар. (Ребята играют в мяч).	Малай уйный. (Мальчик играет).
10.	Бабай велосипедта бара. (Дедушка едет на велосипеде).	Эти бара. (Папа идёт).

Таблица 8

Еш очрый торган жөмлэлэр (Часто встречающиеся предложения)

№	Озын жөмлэлэр (Длинное предложение)	Кыска жөмлэлэр (Короткое предложение)
1.	Синэң исемэң ничек? (Как тебя зовут?)	Саша. (баланың исемэ). (имя ребенка)
2.	Сиңа ничэ яшь? (Сколько тебе лет?)	Тугыз. (баланың яшэ). Девять. (возраст ребёнка).
3.	Синэң туган көнэң кайчан? (Когда твой день рождения?)	Мартта. (баланың туган ае). В марте. (месяц рождения ребёнка).
4.	Син кайда яшисең? (Где ты живешь?)	Казанда. (баланың яшэгән шәһәр). В Казани.
5.	Синэң әниңнең исемэ ничек? (Как зовут твою маму?)	Надя. (баланың әнисенэң исемэ). (имя мамы ребёнка).
6.	Синэң аппаратың кайда? (Где твой аппарат?)	Монда. (Здесь).
7.	Синэң ботинкаларың нинди төслэ? (Какого цвета твои ботинки?)	Кара. (баланың аяк киёмэ төсэ). Чёрные. (цвет обуви ребёнка).
8.	Синэң абыең бармы? (У тебя есть брат?)	Әйе. (юк). Да. (нет).
9.	Кыштан соң нинди фасыл килэ? (Что будет после зимы?)	Яз. (Весна).
10.	Этнең ничэ аягы бар? (Сколько ног у собаки?)	Дүрт. (Четыре).

- ✓ Зинһарь өчен, таблицаны алдан ук бала белән бергә ситуациягә карап тутырыгыз.
- ✓ Пожалуйста, заполните предварительно эту таблицу вместе с ребёнком в соответствии с ситуацией.

Еш очрый торган жөмлэлэр (Часто встречающиеся предложения)

№	Озын жөмлэлэр (Длинное предложение)	Кыска жөмлэлэр (Короткое предложение)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

✓ Эти-инилэргэ һәм педагогларга. Зинһарь өчен, бу таблицаны бала белән бергә тутырыгыз. Балага өйдә яки шөгыль вакытында еш кулланыла торган, яисә ул үзе сезнең белән аралашканда кулланыла торган жөмлэлэрне сайларга тырышыгыз. Әгәр бала җавап бирмәсә, бу ситуациягә кагылышлы сүзләр һәм жөмлэлэр кертелә.

✓ Родителям и педагогу. Пожалуйста, заполните эту таблицу вместе с ребёнком. Постарайтесь, чтобы это были предложения, которые вы часто говорите ребёнку дома или на занятии, или те, которые он использует, когда общается с вами. Если ребёнок не говорит, то включаются слова и предложения, которые ребёнок должен сказать в этих ситуациях.

**Балада фонемаларны тану һәм аеруның башлангыч күнекмәләрен үстерү
өчен материал (табл.10-12)**

(Материал для развития начальных навыков различения и узнавания фонем)

**Баланың парлы чагыштыру вакытында сузык һәм тартык авазларны
аера белүен үстерү өчен материал**

(Материал для развития умения различать гласные и согласные звуки при парном сравнении)

1	А - Ш	У - С
2	А - С	У - Ш
3	А - Ц	У - Х
4	А - П	У - К
5	А - К	У - Т
6	А - Т	У - Ф
7	А - Ж	У - З
8	О - Ч	И - Ж
9	О - Ж	И - Р
10	О - З	И - Щ
11	О - Г	И - Б
12	О - П	И - К
13	О - Т	И - Д
14	О - Ф	И - З
15	Э - П	И - П
16	Э - Ц	Ы - Ф
17	Э - Т	Ы - Д
18	Э - Д	Ы - С
19	Э - В	Ы - Б
20	Э - Ч	Ы - Щ
21	Э - Г	Ы - Р

Баланың “тартык+сузык”, “тартык+сузык+тартык” тибындагы ижеклөрдө сузык авазларны аера белүен үстерү өчен материал

(Материал для развития умения различать гласные звуки в слогах «согласный + гласный», «согласный + гласный + согласный»)

Сузык [а]-[и] (Гласные [а] - [и])

<u>А - И</u>	БА - БИ	ФА - ФИ	ША	МА - МИ
ЗА - ЗИ	ДА - ДИ	КА - КИ	ЧИ	НА - НИ
ЖА	ГА - ГИ	ТА - ТИ	ХА - ХИ	ЛА - ЛИ
ВА - ВИ	ЦА	ПА - ПИ	СА - СИ	РА - РИ
<u>А - И</u>	БАП - БИП	ФАФ - ФИФ	ШАШ	МАМ - МИМ
ЗАС - ЗИС	ДАТ - ДИТ	КАК - КИК	ЧИЧ	НАН - НИН
ЖАС	ГАТ - ГИТ	ТАТ - ТИТ	ХАХ - ХИХ	ЛАЛ - ЛИЛ
ВАФ - ВИФ	ЦАЦ	ПАП - ПИП	САС - СИС	РАР - РИР

Баланың “тартык+сузык”, “тартык+сузык+тартык” тибындагы ижекләрдә сузык авазларны аера белүен үстерү өчен материал.

(Материал для развития умения различать гласные звуки в слогах «согласный + гласный», «согласный + гласный + согласный»)

Сузык [a]-[y] (Гласные [a] – [y])

<u>A – y</u>	БА - БУ	ФА - ФУ	ША - ШУ	МА - МУ
ЗА - ЗУ	ДА - ДУ	КА - КУ		НА - НУ
ЖА - ЖУ	ГА - ГУ	ТА - ТУ	ХА - ХУ	ЛА - ЛУ
ВА - ВУ	ЦА - ЦУ	ПА - ПУ	СА - СУ	РА - РУ
<u>A – y</u>	БАП - БУП	ФАФ - ФУФ	ШАШ – ШУШ	МАМ - МУМ
ЗАС - ЗУС	ДАТ - ДУТ	КАК - КУК		НАН - НУН
ЖАШ - ЖУШ	ГАК - ГУК	ТАТ - ТУТ	ХАХ - ХУХ	ЛАЛ - ЛУЛ
ВАФ - ВУФ	ЦАЦ - ЦУЦ	ПАП - ПУП	САС - СУС	РАР - РУР

Баланың “тартык+сузык”, “тартык+сузык+тартык” тибындагы ижекләрдә сузык авазларны аера белүен үстерү өчен материал.

(Материал для развития умения различать гласные звуки в слогах «согласный + гласный», «согласный + гласный + согласный»)

Сузык [а] -[и] -[у] (Гласные [а]- [и] – [у])

ЗА – ЗИ - ЗУ	ФА - ФИ - ФУ	ФАФ - ФИФ - ФУФ	ГАК - ГИК - ГУК
ЖА - - ЖУ	КА – КИ - КУ	ЖАШ– -ЖУШ	КАК – КИК - КУК
ВА – ВИ - ВУ	ТА – ТИ - КИ	ВАФ – ВИФ - ВУФ	ТАТ – ТИТ - TUT
БА – БИ - БУ	ПА – ПИ - ПУ	ШАШ– ШИШ-ШУШ	ПАП – ПИП - ПУП
ДА – ДИ - ДУ	ЦА – - ЦИ	- ЩИЩ -	БАП – БИП - БУП
ГА – ГИ - ГУ	ША – ШИ - ШУ	ЗАС – ЗИС - ЗУС	ДАТ – ДИТ - ДУТ
МА - МИ - МУ	- ЧИ -	САС – СИС - СУС	ЦАЦ – ЦИЦ - ЦУЦ
НА - НИ - НУ	- ЩИ -	МАМ- МИМ -МУМ	- ЧИЧ -
ЛА – ЛИ - ЛУ	ХА – ХИ - ХУ	НАН - НИН - НУН	ХАХ – ХИХ – ХУХ
РА – РИ - РУ	СА – СИ - СУ	ЛАЛ – ЛИЛ - ЛУЛ	
		РАР – РИР - РУР	

Баланың еш кулланыла торган сорауларны таний белү һәм аларга жавап бирә белүен, үтенеч белән мөрәжәгать итә белүен үстерү өчен материал

(Материал для развития умения узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Синэң нэрсэ эшлисең килэ?

(Что ты хочешь делать?)

Син нэрсэ эшлэ ячәксең?

(Что ты будешь делать?)

Мин телім... . (Я хочу... .)

Мин теләмим... . (Я не хочу... .)

Мин ашаячакмын. (Я буду .....).

Мин ашамаячакмын. (Я не буду .....).

Эчэргэ, шуаргá, уйнаргá, ашаргá, йокларгá, киенергá, юыныргá, йөрөп керергá.

(Пить, кататься, играть, кушать (есть), спать, одеваться, мыться, гулять).

Баланың еш кулланыла торган сорауларны таний белү һәм аларга жавап бирә белүен, үтенеч белән мөрәжәгать итә белүен үстерү өчен материал

(Материал для развития умения узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Синэң нэрсэ эшлисең килэ?

(Что ты хочешь делать?)

Син нэрсэ эшлэ ячэксең?

(Что ты будешь делать?)

Мин телім... . (Я хочу... .)

Мин теләмим... . (Я не хочу... .)

Мин укыячакмын. (Я буду ....).

Мин укымаячакмын. (Я не буду ....).

Тыңларга, рәсэм ясарга, укырга, биергә, шөгыльләнергә, бәдрәфкә, жыештырырга.

(Слушать, рисовать, читать, танцевать, заниматься, в туалет, убирать).

Баланың еш кулланыла торган сорауларны таний белү һәм аларга жавап бирә белүен, үтенеч белән мөрәжәгать итә белүен үстерү өчен материал

(Материал для развития умения узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

Сиңа нәрсә бирергә? (Что тебе дать?)

Миңа...бир. (Дай мне ... .)

Миңа...бйрегеэ элэ. (Дайте мне... .)

Зинһарь өчэн, миңа... бйр. (Дай мне, пожалуйста, ...)

Зинһарь өчэн, миңа... бйрегеэ элэ. (Дайте мне, пожалуйста, ...)

...алыргә ярыймы? (Можно взять...?)

Мин...алсам ярыймы? (Можно я возьму...?)

Сөт, аш, әфлисун, алма, шоколад, чәй, ипй, печенье, торт, сосиска, суган, өчпочмак, урамә, чәк-чәк, тулма, плов.

(Молоко, суп, апельсин, яблоко, шоколад, чай, хлеб, печенье, , торт, сосиски, лук, треугольник, хворост, чак-чак, голубцы, плов).

Баланың еш кулланыла торган сорауларны таний белү һәм аларга жавап бирә белүен, үтенеч белән мөрәжәгать итә белүен үстерү өчен материал

(Материал для развития умения узнавать часто используемые вопросы и отвечать на них, обращаться с просьбой)

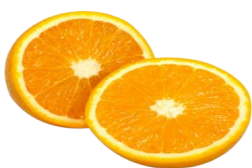
Син нәрсә телйсең?

(Что ты хочешь?)

Син нәрсә яратасың?

(Что ты любишь?)

Мин телйм... . (Я хочу... .)

Мин телэмим... . (Я не хочу... .)

Мин... яратам ... . (Я люблю ... .)

Мин...яратмыйм... . (Я не люблю ... .)

Сөт, аш, әфлисун, алма, шоколад, чәй, ипй, печенье, торт, сосиска, суган, өчпочмак , урама, чәк-чәк, тулма,плов.

(Молоко, суп, апельсин, яблоко, шоколад, чай, хлеб, печенье, торт, сосиски, лук, треугольник, хворост, чак-чак, голубцы, плов.)